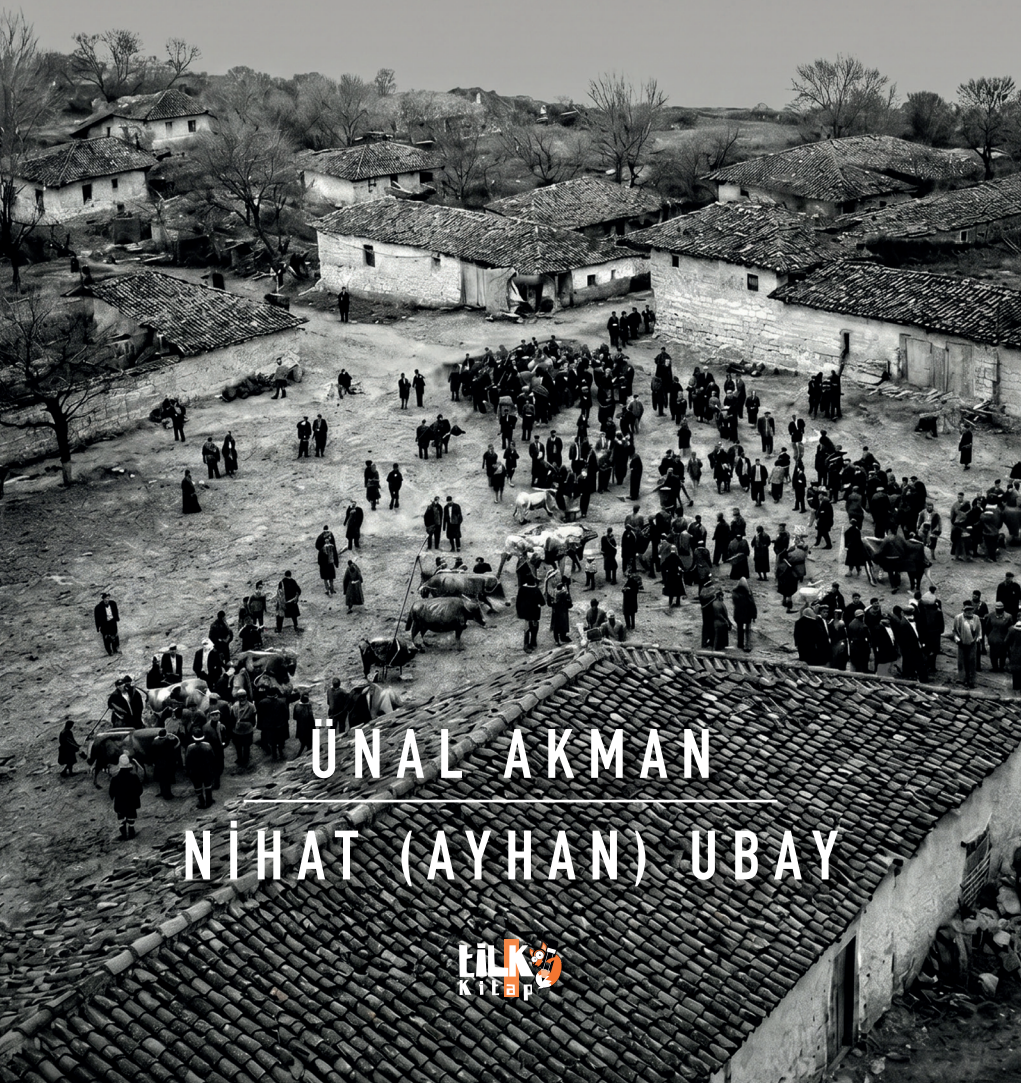
Tarihe Bir Not
Çanakkale Kozçeşme Tarihi

Kozçeşme Tarihi ve Çanakkale Savaşına Dair Anılar

ÜNAL AKMAN

NİHAT (AYHAN) UBAY

Tilki Kitap

tilki
Kitap

TARİHE BİR NOT ÇANAKKALE - KOZÇEŞME
Kozçeşme Tarihi ve Çanakkale Savaşına Dair Anılar

Ünal Akman / Ayhan Ubay

Tilki Kitap©
www.tilkikitap.com
tilki@matbumedya.com
0850 304 22 03
Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik
Editör: Nursu Nida Tanış
Sayfa Tasarım: Cansu Saygın
Kapak Tasarım: Tekin Parmaksız

1. Basım, İstanbul, Mayıs 2026
ISBN: 978-625-8579-65-9
Tilki Kitap Matbaa / İstanbul
Matbaa Sertifika No: 48138

Eserin tüm telif hakları yazara aittir. Yazar, bu baskı için basım-satış-dağıtım-tanıtım haklarını Tilki Kitap'a devretmiştir. Yazar, eserin kapak dahil içeriğindeki tüm materyallerin (metin, görsel öge, tablo…) yasal ve fikri sorumluluğunu kabul etmiştir. Tilki Kitap'ın kurumsal görüşü olmayabilir.

TARİHE BİR NOT
ÇANAKKALE- KOZÇEŞME

Kozçeşme Tarihi ve Çanakkale Savaşına Dair Anılar

Ünal Akman/ Ayhan Ubay

ÖN SÖZ

Tarih nedir? Birilerinin bize anlatıp yazdığı ve bizim araştırmadan kabullendiğimiz bir olgu mu, yoksa atalarımızdan miras kalan, dilden dile dolaşırken efsaneleşen anlatımlar bütünü mü?

Derler ki: "Tarihi savaşı kazananlar yazar, kaybedenler ise bunu kabullenmek zorundadır." Bu, bir bakıma doğrudur. Geçmişe baktığımızda, bir toprağı işgal eden toplumların ilk işi, o halkın geçmişiyle olan bağlarını koparmak olmuştur. Bilgi barındıran kütüphanelerin yağmalanması, eski yazmaların ve anıtların talan edilmesi, geçmişin tecrübesine sahip olanların yok edilmesi bunun en somut örnekleridir. Bir toplumu yok etmenin en etkili yolu kitlesel imha değil, zihinsel imhadır. Onların geçmişle bağını koparıp zihinlerine yeni fikir tohumları ekmek; toplumu sorgusuz sualsiz itaat eden bir kitleye dönüştürmeyi amaçlar. Düşünmeyen, araştırmayan ve sorgulamayan toplumlar, zamanla efendilerine bağımlı, belirlenen programın dışına çıkmayan robotlar hâline gelirler.

İşte bu fikirden yola çıkarak, en azından kendi çevremizin tarihini kayıt altına almak ve geleceğe taşımak amacıyla bu kitabı yazmaya karar verdik. Sonuçta; söz uçar, yazı kalır.

İyi okumalar dileğiyle...

18 Mart 2026

Ünal Akman

ÖN SÖZ

Genç yaşımdan beri tarihe olan ilgim her zaman çok büyük oldu. Tarihî kalıntıları gezmek, onlar hakkında anlatılanları dinlemek, sormak, sorgulamak ve geçmişim hakkında fikir sahibi olmak beni her zaman heyecanlandırmıştır. Elime geçen eski bir para veya bir zamanlar birileri tarafından kullanılmış bir eşya gördüğümde; onu kullanan kişiler hakkında bir şeyler öğrenme tutkusu içimi sarar.

Bu doğrultuda; ilk yapmam gerekenin kendi geçmişimi ve tarihimi öğrenmek olduğunu düşünerek, çevremde sözüne inandığım, güvendiğim kişilerden duyduklarımı ve gördüklerimi not almaya başladım. Bu notlar belirli bir olgunluğa ulaşınca, toplumla paylaşılması gereken kıymetli bilgiler hâline geldi ve biz de bu kitabı kaleme almaya karar verdik.

Bizden sonraki nesillere bırakabileceğimiz en güzel armağanın geçmişimiz olduğu fikriyle, şu an okumaya başlayacağınız bu eser ortaya çıktı. Herkesin kendinden bir şeyler bulabileceği ümidiyle kaleme aldığımız kitabımızı okurken; bazen hüzünlenecek, bazen atalarınızla gurur duyacak, bazen de bir tebessümle geçmişi yad edeceksiniz.

Dilden dile aktarılan bir anı olması dileğiyle, iyi okumalar...

18 Mart 2026

(Ayhan) Nihat Ubay

İLK GELİŞ VE YOLCULUK *

1877-1878 yıllarında yapılan Osmanlı-Rus Harbi (93 Harbi) sırasında Osmanlı Devleti toprak kaybetmeye başlamıştı. Kaybedilen bu topraklarda yeni yeni şekillenen devletler, Türk otoritesinin yokluğundan faydalanarak Türk kasaba ve köylerinde ağır yaptırımlar uygulamaya başladılar. Türkleri göçe zorlayarak kendi hâkimiyetlerini sağlama çabasına giriştiler. Kasaba ve köy meydanlarında topladıkları Türklere çeşitli hakaretler edip mesnetsiz cezalar vererek bir sindirme politikası izlediler. Oluşturulan gayrinizami ve kanunsuz çeteler, Türk köylerini basarak halkın yiyeceklerini ve mal varlıklarını gasp ve talan etmeye başlamıştı.

Şu anda Bulgaristan toprakları içerisinde bulunan Şumnu vilayetine bağlı Razgrad (Osmanlıca ismiyle Hazargrad) kazasındaki köyümüz de bu baskılara maruz kalan yerlerden biriydi. O zamanki köy halkı toplanarak, yerleşecek yeni bir yer aramak için ortak karar aldı. Köyden iki kişi; Molla Hasan (Hasan Kaplan) ve Kuru Kadir (Kadir Ay), Anadolu topraklarında yerleşilecek yeni yerleri bulmaları için görevlendirildi.

Bu iki kişi, denizin diğer yakasına geçerek Anadolu tarafında yer aramaya başladı. Alınan kararda, denizin diğer tarafının daha emniyetli olacağı düşünülmüş ve orada yer bulmaları söylenmişti. Böylece Çanakkale Boğazı'nı geçerek, günümüzde Balıklıçeşme köyü olan yere ulaştılar. Onlardan beş yıl önce buraya yerleşen akrabalarının yanında bir yıl boyunca ikamet

ettiler. Bu süre zarfında halkın yerleşebileceği uygun bir yer aramayı da sürdürdüler.

Tabii o yıllarda göçlerin çok olmasından dolayı, yerleşik halk olan Manavlar ve Yörükler durumdan pek hoşnut değillerdi. Yerleşimin olmazsa olmazı olan su kaynaklarını, muhacirler gelip yerleşmesin diye bir şekilde kapatarak kendilerince buna engel olmaya çalışıyorlardı. O tarihlerde çevrede yerleşik olarak Hisarlı, Pekmezli ve Danişment köyleri bulunmaktaydı. Hasan ve Kadir ağalar, Hisarlı köyünden Çakır Ağa'nın çobanına para vererek şu an köyümüze ismini veren çeşmenin kaynağını öğrendiler. Bu yeri çok beğenen Hasan ve Kadir ağalar, kendi köylerine haber göndererek yerleşebilecekleri güzel bir yer bulduklarını bildirdiler; böylelikle halk göç hazırlıklarına başladı. O zamanın şartlarına göre öküz arabaları hazırlandı ve yanlarına sadece temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar malzeme alarak yola çıktılar.

Haber gelinceye kadar geçen süre zarfında baskılar daha da artmıştı. Ahali hiç vakit kaybetmeden yola düştü. Öküz arabalarının alabileceği yük miktarı sınırlı olduğundan, birçok mallarını ve topraklarını geride bırakmanın üzüntüsünü yaşayan halk, göç tarihinin sonbahar aylarına denk gelmesi dolayısıyla yollarda birçok zorlukla karşılaştı. O günlerde hâlen Osmanlı toprağı olan Meriç Irmağı'nın diğer tarafından geçerek —tam net bilinmemekle birlikte Eceabat, Çanakkale veya Gelibolu/Çardak hattından— deniz yoluyla karşıya geçtiler. Günümüzde Çelikgürü köyü olan bölgeye geldiler. Buraya daha önce yerleşmiş olan akrabalarının yanında iki gün konakladılar. Daha sonra Hisarlı köyü üzerinden, yerleşim yeri olarak belirledikleri bölgeye ulaştılar.

Köyün ilk kuruluş planı, göç ettikleri bölgedeki yerleşim düzeniyle aynıydı. Belirledikleri noktadan bakıldığında köyün başlangıç ve bitiş yerleri görülecek şekilde geniş yollarla planlanmıştı; ancak daha sonra nüfusun artması ve plansız yapılaşma ile bu özellik kayboldu. İlk kuşak yerleşenler, Kozçeşme ismini verdikleri bu yeni yerleşim yerine pek alışamamışlar ve içlerinde hep doğdukları topraklara tekrar gidecekleri umuduyla vefat etmişlerdir. H**âle**n hayatta olan dördüncü kuşak temsilcilerinin dedelerinden duyduklarına göre; göç ettikleri yerin muazzam güzellikte, tarıma elverişli ve yeşillikler içerisinde bir bölge olduğu anlatılır. Bu anlatımlar, günümüzde o bölgeyi ziyaret edenlerin gözlemleriyle de uyumludur.

Kozçeşme isminin kaynağı ise kuruluşun yapıldığı çeşmenin etrafındaki ceviz ağaçlarının çokluğundan gelmektedir; zira "koz" eski dilimizde ceviz manasına gelmektedir. Şu an kurulu olan Kozçeşme ile gelinen yer arasındaki karayolu mesafesi yaklaşık 500 kilometredir. Kozçeşme, 1884-1885 yıllarında 86 hane olarak kurulmuş; 8 ya da 10 sene sonra 24 hanenin daha katılmasıyla 100 haneye ulaşmıştır. 1935 yılında ise şu an Romanya topraklarında kalan Silistre'den iki aile gelmiştir.

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda, halk dilinde "93 Muhaciri" denilen Türklerden, büyük çoğunluğu asker olmayan yaşlı, kadın ve çocuklardan oluşan yaklaşık 500 bin insan hayatını kaybetmiş; yaklaşık 1 milyon 230 bin insan ise göç etmek zorunda kalmıştır. Cumhuriyetin kurulmasından sonra, 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımında ülke nüfusunun 13.648.270 kişi olduğu dikkate alındığında, o dönemde ölen ve göçe maruz kalanların sayısının büyüklüğü daha anlamlı bir h**âl** almaktadır.

***kaynakça: Anonim**

KOZÇEŞME'DE İLK KURULAN HANELER VE LAKAPLARI

S.N.	İSİM SOY İSİM	LAKAP *
1.	Zekeriya Gülse	Eyüpler
2.	Habib Tozan	Habiller
3.	Bekir Yener	Gocuklar
4.	Ahmet Bıyık	Bıyıklar
5.	Ömer Kokoş	Kokoşlar
6.	Emin Taşkıran	Eminağalar
7.	Mehmet Genar	Tevfikler
8.	Şerif Tetik	Şerifağalar
9.	İsmail Türk	İngilizler
10.	Hüseyin Tetik	Karahüseyinler
11.	Şehraban Tüken	Şehrabanlar
12.	Ahmet Uludağ	Dailler
13.	Kadir Ay	Kadirağalar
14.	Veli Tekin	Veliağalar
15.	Hasan Kaplan	Molla Hasan
16.	Osman Kahve	Kahveciler
17.	Mehmet Yılmaz	Terziler
18.	Yusuf Köse	Yel Çınar (Körelmiş)
19.	Muttalip Turna	Muttalipler
20.	Ahmet Borazan	Borazanlar
21.	Hüseyin Türker	Haçı Kör
22.	Hasan Ayvaz	Ayvazlar
23.	Yusuf Turhan	Toklar

Tarihi, kazananlar yazar derler.
Oysa bir de "gerçek tarih" vardır;
onu bizzat yaşayanların kaleme aldığı.
Biz bu kitapta, meselenin tam da bu insani ve gerçek yönünü anlatmaya çalıştık. Tıpkı kitapta andığımız atalarımız gibi, bir gün hepimizin bedeni toprak olacak. Bu eser, yaşanmışlıkların unutulmaması ve kayıt altında kalması adına; gelecek nesillere bir anı, bir öğüt olması dileğiyle kaleme alınmıştır.

ÜNAL AKMAN & NİHAT (AYHAN) UBAY

KDV muafiyeti uygulanmıştır.
9 786258 579659
tilkikitap.com